ŽK 73
PATVIRTINTA
VšĮ Vilniaus universiteto ligoninės Santaros klinikų filialo Žalgirio klinikos direktoriaus
2024-09-03 įsakymu Nr. 05-05

ATMINTINĖ PACIENTAMS, NEŠIOJANTIEMS NUIMAMUS ORTODONTINIUS APARATUS

Gerų ortodontinio gydymo rezultatų galima pasiekti tik tada, kai pacientas yra informuotas apie jam atliekamą gydymą ir bendradarbiauja su gydytoju. Jūs turite žinoti, kad ortodontinis gydymas turi kai kurių apribojimų. Prieš pradėdami gydymą, turėsite juos apsvarstyti. Priklausomai nuo įvairių aplinkybių, ortodontinis gydymo planas gydymo eigoje gali keistis. Nepamirškite, kad ortodontinių anomalijų galima ir negydyti- tai nėra gyvybiškai būtina.

Nuimami ortodontiniai aparatai- tai plokštelės ir reteineriai, funkciniai aparatai, ortodontiniai treineriai, išorinio tempimo aparatai ar kiti panašaus tipo aparatai. Jie gali būti gaminami individualiai kiekvienam pacientui (pvz. plokštelės) arba standartiniai (pvz. ortodontiniai treineriai). Juos pacientas gali savarankiškai įdėti ir išimti iš burnos. Jų gamybai naudojamos specialios kietos ar minkštos plastmasės, metaliniai kabliukai, sraigtai ir kitos dalys.

Ortodontinio gydymo nuimamais aparatais tikslas- pilna ar dalinė netaisyklingos dantų padėties, sąkandžio korekcija. Priklausomai nuo ortodontinės anomalijos tipo ir norimų gauti ortodontinio gydymo rezultatų, ortodontiniam gydymui gali būti naudojami keli panašaus ar skirtingų tipo ortodontiniai aparatai.

Kaip ir kiek laiko nešioti aparatą? Išimami aparatai, kurius rekomenduojama nešioti visą parą (pvz. plokštelės), pradžioje gali apsunkinti kalbėjimą, kelioms valandoms skatinti seilėtekį, švepluojama. Neišsigąskite- priprantama per kelias dienas. Priklausomai nuo aparato rūšies, jis gali būti nešiojamas visą parą ar tam tikrą valandų kiekį paroje. Tai rekomenduoja gydytojas ir gali keistis gydymo eigoje. Būtina atidžiai vykdyti visus gydytojo nurodymus ir lankytis paskirtu laiku. Praleidus paskirtą laiką, negalima savarankiškai tęsti gydymo. Ne visada ortodontas iš karto gali prognozuoti pilną ortodontinio gydymo trukmę. Per intensyvus ar nepakankamas žandikaulių augimas, kaulų anatominė ir dantų struktūra, paciento amžius bei kiti faktoriai gali ilginti gydymo laiką. Kartais neprognozuojamas žandikaulių augimas gali apriboti ortodontinio gydymo galimybes siekiant norimų rezultatų. Esant neproporcingam žandikaulių augimui, sąntykis tarp žandikaulių ir dantų pasikeičia. Tada reikia atitinkamo gydymo įvairiais ortodontiniais aparatais arba net operacijos. Augimo disharmonija yra biologinis procesas, kurį ortodontas ne visada gali kontroliuoti. Esti rizika, kad gali atsirasti smilkininio- apatinio žandikaulio sąnario problemų po ortodontinio gydymo ar jo metu (ypač paauglystės laikotarpyje). Jei gydymo metu atsiranda sąnario skausmas, traškesys, išsižiojimo sutrikimų, reikia nedelsiant kreiptis pas gydytoją ortodontą.Ne pagal gydytojo nurodymą nešiojamas aparatas gali skatinti įvairių komplikacijų atsiradimą. Nepatartina staigiai nutraukti ortodontinį gydymo- bet kokiu aparatu koreguoti dantys gali grįžti pilnai ar dalinai į buvusią netaisyklingą padėtį, plėsti žandikauliai vėl grįžta atgal. Jūs galite prarasti tai, kas jau buvo pasiekta, gal net pabloginsite padėtį. Būtina žinoti, kad po aktyvaus ortodontinio gydymo periodo, būtinas retencinis periodas- tuo gydymo etapu gautų dantų ar sąkandžio būklės padėties stabilizavimas. Kaip dažnai ir kiek ilgai, kokius ortodontinių aparatų- reteinerių tipus retenciniu periodu naudoti kiekvienam pacientui nurodo gydytojas ortodontas, atsižvelgdamas į ortodontinės anomalijos tipą, naudotus ortodontinius aparatus, paciento amžių, dantų, sąkandžio būklės stabilumą ar kitus individualius ir bendrus retencinio periodo kriterijus. Tai gali trukti nuo kelių mėnesių iki kelių metų ar dar ilgiau.

Higieninė aparato ir burnos priežiūra. Dantis ir išimtą iš burnos ortodontinį aparatą reikia valyti tris kartus dienoje- ryte, po pietų ir vakare po valgio minkšu šepetuku ir pasta su fluoru. Kruopščiai nuvalomi

visi dantų ir ortodontinio aparato paviršiai, nepaliekant apnašų likučių. Papildomai dantų valymui gali būti naudojami specialūs vieno danties pluošto, tarpdančių šepetėliai ar dar kiti. Po užkandžių būtina aparatą išimi, burną ir aparatą gausiai išskalauti vandeniu. Aparatų valymui galima naudoti tuos pačius ar specialius šepetėlius. Patartina kartą paroje pamerkti į specialių dezinfekuojančių, blogą kvapą naikinančių tablečių tirpalą. Patartina vengti saldžių daug cukraus turinčių produktų ir gėrimų. Esant ilgalaikiam spyruoklių, lankų, plastmasinės bazės kontaktui su ant emalio pavišiaus nenuvalytomis dantų apnašomis, sąlyčio vietose gali atsirasti emalio demineralizacijos pažeidimo požymių. Nuolatinė bloga burnos ir ortodontinio aparato higiena sukelia dantenų uždegimo atsiradimą- jos pabrinksta, pradeda kraujuoti. Po jomis ir ant danties paviršiaus likusios apnašos skatina emalio demineralizaciją ir karieso atsiradimą. Esant blogai burnos ir ortodontinio aparato higienai gydytojui teks nutraukti ortodontinį gydymą anksčiau.

Kaip elgtis su nuimamu ortodontiniu aparatu? Kai nenešiojamas ar be jo valgant (jeigu nepaskirta kitaip) aparatas turi būti saugojamas specialioje tam skirtoje dėžutėje. Einant maudytis į baseiną, atvirus vandens telkinius- nusiimti, saugoti dėžutėje. Netinkamai saugomus aparatus suranda naminiai gyvūnai, ypač šunys, katės ir graužikai- gali apgraužti, apkramtyti, deformuoti, seilėmis apkrėsti zooinfekcija. Minkštųjų ortodontinių aparatų, pvz. ortodontinių teinerių ,negalima dėti ant karštų paviršių, virinti vandenyje- gali deformuotis. Nekramtyti su ortodontiniais aparatais burnoje kieto maisto: gabalinio cukraus, kietų saldainių, riešutų, sudžiūvusios ar kepintos duonos ir panašiai. Vienu metu nedėkite į burną labai karšto ir labai šalto maisto - galimi aparato plastmasės skilimai. Įskilus, sulūžus, esant aparato metalinių ar kitų dalių deformacijoms, pametus aparatą, blogai besilaikant, esant skausmingam spaudimui į dantų, dantenų, gleivinės ar odos paviršius, dantenų uždegimui ir nuospaudoms, ar kitiems nusiskundimams, būtina nedelsiant kreiptis pas gydytoją. Nešiojant veido kaukės, išorinio tempimo aparatus, netinkamai įdedant ir išimant, galima susižeisti. Su jais nepatartina arba negalima sportuoti, žaisti judrius žaidimus, važiuoti transportu, būti gatvėje, mokykloje ar kitose viešose vietose. Nuimamų aparatų metaliniai elementai (pvz. spyruoklės, lankai) gali mechaniškai pažeisti emalio paviršiaus vientisumą. Esant silpnam danties vainikui su keliomis plombomis, šios gali iškristi, nulūžti, atsisluoksniuoti ar nulūžti su danties dalimi.

Dažniausiai galimos ortodontinio gydymo komplikacijos.
Dantų emalio demineralizaciniai pažeidimai ir kariesas. Dantenų ir gleivinės pažeidimai- mechaniniai, cheminiai, trauminiai, nekroziniai, alerginiai. dantenų uždegimas, apydančio pažeidimai, kaulinės kišenės, alveolinio kaulo rezorbcija, dantų šaknų apsinuoginimas, dantų ankilozė, įvairaus laipsnio dantų šaknų rezorbcija ir kitos komplikacijos. Komplikacijų pobūdis ir sunkumas gali priklausyti nuo individualių organizmo savybių.

Jeigu turite klausimų gydytojui ortodontui apie Jums skirtą ortodontinį gydymą ar kažko nesupratote, paprašykite išsamesnio paaiškinimo.